

УДК 378. 147.227

DOI: 10.31470/2518-7600-2020-8/2-30-46

**INFLUENCE OF GLOBALIZATION AND INTEGRATION
PROCESSES ON THE DEVELOPMENT OF
VOCATIONAL EDUCATION (LABOR PROTECTION) IN
UNIVERSITIES**

**ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТА ІНТЕГРАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
(ОХОРОНИ ПРАЦІ) У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**ВЛИЯНИЕ ГЛОБАЛИЗАЦИОННЫХ И
ИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ НА РАЗВИТИЕ
ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
(ОХРАНЫ ТРУДА)
В УЧРЕЖДЕНИЯХ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ**

Олена Бокшиц,

кандидат історичних наук,
доцент
alenabokshic@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3528-
5312
ID: 0054712
ДВНЗ «Переяслав-
Хмельницький державний
педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»,
вул. Сухомлинського 30,
м. Переяслав, Київська обл.,
Україна 08401

Olena Bokshyts,

Ph.D. in Historical Sciences,
Associate Professor
alenabokshic@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3528-
5312
ID: 0054712
SHEI «Pereiaslav-Khmelnytskyi
Hryhorii Skovoroda State
Pedagogical University»,
Ukraine, 30 Sukhomlynskooho
Str., Pereiaslav, Kyiv Reg.,
Ukraine, 08401

ABSTRACT

The rapid development of globalization and integration processes of the present day creates new challenges in all spheres of life of society, and in particular in the educational sphere.

All civilized countries are intensively searching for new models of educational development, non-traditional approaches to their implementation based on information and telecommunications technologies.

The article examines the impact of globalization and integration processes on the education system, in particular, on the development of vocational education (occupational safety) in higher education institutions (HEIs). The necessity and obligation of teaching the disciplines of professional orientation (occupational safety) during the preparation of students in higher education institutions are substantiated. The necessity to include in the curricula of all specialties of the institutions of higher education of the disciplines of labor protection in Ukraine (this is indicated by the existing regulations and normative documents). Prospects of vocational education on occupational safety, modernization of its contents in accordance with the urgent needs for safety of modern society are analyzed. Emphasis is placed on the need for changes in approaches to the teaching of occupational safety disciplines in the student's future professional activity.

The review of scientific literature sources on the selected topic is carried out. Experts' opinions regarding the influence of integration and globalization processes on the national higher education system are characterized. The influence of educational reforms on the content of training of specialists in higher education institutions is considered; the influence of processes in higher education institutions on the content of vocational education preparation (labor protection) is established. Conclusions are made from the work done and the prospects for further research in this area are outlined.

Occupational safety courses are important normative disciplines for the future teacher training cycle as a whole and the professional training specialist in particular. They are studied with the purpose of formation of future specialists with higher education of the level of knowledge and skills necessary for their further professional activity in the legal and organizational issues of occupational safety, the basics of physiology, occupational health, industrial sanitation, safety of work processes and fire safety, determined by the relevant state education standards.

Keywords: *globalization, integration, processes, development, vocational education, labor protection, specialists, institution of higher education.*

Постановка проблеми. Процеси міжнародної інтеграції в сучасному сьогодні охоплюють майже всі сфери життєдіяльності, включаючи і вищу освіту нашої держави. Наша країна, яка стрімко рухається на входження в освітній і науковий простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог. Вагомим, у створенні цього простору, є узгодженість національних освітніх структур і вивчення схожості між навчальними предметами. Звідси постає необхідність залучення системи освіти, вищої зокрема, до світових процесів інтеграції та глобалізації, які вже не перше десятиліття відбуваються у всьому світі й охопили на сьогодні всі сфери діяльності, освітню галузь зокрема.

Визначення змістових модулів навчання з кожної дисципліни, узгодження кредитних систем оцінювання досягнень студента повинно стати основою для вирішення ще однієї мети – створення умов для вільного переміщення студентів, викладачів, менеджерів освіти та дослідників на теренах Європи.

З метою підвищення високого рівня підготовки фахівців різних освітньо-кваліфікаційних рівнів з питань охорони праці та практичної реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників виробництва, підприємств, установ тощо, наказом Міністерства освіти і науки України «Про організацію та вдосконалення навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту у ВНЗ України» від 21.10.2010 р. № 969/922/216 було впроваджено в навчальний процес вивчення студентами всіх вищих закладів освіти дисциплін «Охорона праці в галузі», «Основи охорони праці», «Безпека життєдіяльності», а також включення розділу з охорони праці до дипломних і магістерських робіт на здобуття освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр» і «магістр».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато вітчизняних науковців приділяють у сучасному бутті увагу

питанням охорони праці та безпеки життєдіяльності зокрема впливу глобалізаційних та інтеграційних процесів на систему освіти та професійної освіти в цілому. Обґрунтовано та визначено зміст професійної підготовки студентів у галузі охорони праці у працях В. Астахової (Астахова, 2010) та ін.

Багато молодих науковців у своїх працях розглядають питання змісту та методики проведення лекцій з охорони праці, підготовки кадрів із питань охорони праці та безпеки життєдіяльності, організацію якісної підготовки та перепідготовки працівників галузі освіти зокрема у працях Бокшиц О. (Бокшиц, 2018), Бондарь В. (Бондарь, 2005), Ничкало Н. (Ничкало, 2014) та інші. Питання глобалізаційних та інтеграційних процесів у освіту зокрема у вищу досліджували Балабанова Н. (Балабанова, 2005), Вінтюк Ю. (Вінтюк, 2017), Волкова Н. (Волкова, 2012), Гончаренко С. (Гончаренко, 1997), Зінченко В. (Зінченко, 2015), Скотна Н. (Скотна, 2013).

Мета статті полягає в обґрунтуванні глобалізаційних та інтеграційних процесів на професійну освіту (охорону праці) при професійній підготовці майбутніх фахівців охорони праці в закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Об'єктивна потреба посилення уваги до проблем освіти впродовж життя зумовлена динамічними змінами в умовах інформаційно-технологічного суспільства, вимог ринку праці до мобільного компетентного фахівця, їх швидкої професійної адаптації та розвитку, необхідністю постійно навчатися, перенавчатися, підвищувати кваліфікаційний рівень.

На території нашої країни вирішення цих питань всесвітнього значення задекларовано в багатьох нормативних документах, а саме: в Національній доктрині розвитку освіти (НДРО, 2002 р.), Національній доповіді «Про стан і перспективи розвитку освіти в Україні» (НД, 2011 р.) за редакцією В.Г. Кременя.

У 2004 р. Національною академією педагогічних наук України розроблено Концепцію розвитку професійно-технічної (професійної) освіти України, в якій чітко було обґрунтовано мету, принципи та пріоритетні напрями розвитку професійної

освіти. Передбачалося, що заклади професійної освіти охоплюватимуть такі категорії населення: молодь, яка навчається у професійних навчальних закладах; учнів старшої загальноосвітньої школи, які навчаються за технологічними напрямками; студентів вищих навчальних закладів, які здобувають робітничі професії у професійних навчальних закладах; виробничий персонал різних економічних галузей; безробітних громадян, які направляються на професійне навчання за замовленням державної служби зайнятості; інших громадян, які мають потребу здобути первинну професійну підготовку або намір змінити професію (Ничкало, 2014).

Довгий період часу науковці приділяють багато уваги з'ясуванню впливу глобалізаційних та інтеграційних процесів у сучасному суспільстві на систему освіти.

Ще з ХХ століття і до сучасного сьогодення освіта стала об'єктом глобалізації. У 1970 роках ХХ століття визначальними чинниками глобалізації стали:

- демографічно-екологічні чинники;
- глобалізація техносфери;
- економічна глобалізація;
- геополітична глобалізація;
- соціокультурна глобалізація (Балабанова, 2005).

Глобалізація має складну динаміку і багаточисельні, взаємодіючі один з одним складові – загальносвітові, регіональні, національні, локальні та індивідуальні.

В цілому, в усьому світі існує багатоманітність визначень глобалізації: культурологічний, економічний, екологічний, комплексний.

На думку дослідників, глобалізація в галузі освіти сприяє стандартизації навчання під впливом сучасних соціальних технологій, появи глобальних дослідницьких мереж, а головним фактором, що вплинув на освіту, є економічна ідеологія глобалізації, яка підкреслює першорядне значення ринку, приватизації і зменшення ролі державного сектора (Вінтюк, 2017: 372).

Новітні технології та технічний прогрес в цілому, змінили основи функціонування економіки і активно сприяючи глобалізації, привели до того, що людський ресурс став новим

параметром конкурентоспроможності виробництв, підприємств тощо. Зростання впливу таких показників, як підвищення якості товарів і послуг, їх диверсифікація і скорочення життєвого циклу, на конкурентоспроможність змушує науковців, а також підприємців розробляти стратегії розвитку нації. Освіта і підготовка кадрів, таким чином, повинні стати постійною складовою ділової стратегії підприємств, організацій, установ, фірм тощо.

Для повноцінного існування та подальшого удосконалення в сучасних мобільно-технологічних умовах та в умовах швидкоплинності глобальних процесів суспільного розвитку, соціально-економічних трансформацій, що зумовили всесторонні інтеграційні тенденції в світі, зумовили необхідність модернізації сучасної освіти та висунули освіту, зокрема вищу, на одне з основних місць у державній політиці кожної країни світу.

На думку Зінченко В. з глобалізацією вищої освіти зокрема, пов'язана її інтернаціоналізація і, крім єдності цих явищ, вказує на відмінність між ними: «Інтернаціоналізація освіти означає вільний академічний обмін викладачами і студентами між вузами різних країн, а також створення єдиних спеціальних навчальних програм, а глобалізація – це універсальна навчальна програма, що здійснюється за рахунок попиту певного типу фахівця на глобальних ринках праці». Автор стверджує таку залежність: інтернаціоналізація в галузі вищої освіти веде до інтеграції окремих вузів і освітніх систем, а глобалізація, у свою чергу, – до їхньої конкуренції. (Зінченко, 2015: 127).

Відомо, що вища освіта є системою, що постійно розвивається, тому цілком логічним є і те, що її модернізація є закономірним історичним процесом, пов'язаним із необхідністю зміни освітньої моделі, що сформувалася в умовах індустріальної культури й суперечить у сучасному сьогоденні культурним реаліям постіндустріального суспільства.

Для підготовки фахівців професійного спрямування зокрема з охорони праці, в закладах вищої освіти використовують конкретне наповнення, перелік заходів, що

здійснюються тими, хто реалізує освітній процес: викладачами, адміністрацією закладів та посадовцями системи освіти, різних рангів – з метою досягнути бажаних змін у стані об'єкта впливу (студентів – майбутніх фахівців).

Ціла низка заходів, що привели до змін сталого змісту освіти, були здійснені на державному рівні.

Відповідно до змін освіти, а саме до її глобалізації з'являються нові за змістом базові документи, регламентуються особливості підготовки майбутніх фахівців відповідно до затвердженого Кабінетом Міністрів України Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти; було змінено і законодавство нашої країни, зокрема, прийнято закон України «Про вищу освіту» та ін. Створено ряд законів, обумовлених вступом до Болонського процесу, які роблять можливим впровадження болонської системи у вітчизняних закладах вищої освіти. Прийнято також документи, що регламентують процес реформування системи освіти тощо.

З огляду на це, до вагомих змін можна віднести впровадження компетентнісного підходу до процесу підготовки фахівців зокрема фахівців професійної освіти (охорони праці) у закладах вищої освіти, що сприяє підвищенню рівня їхньої підготовки, у відповідності до запитів сьогодення, сучасних реалій ринкової економіки та світових вимог. Під час проектування компетентностей та результатів формування майбутніх фахівців з охорони праці, Профільною спеціалізованою освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра галузь знань 015.15 Професійна освіта (охорона праці) враховані відповідні здатності студента виконувати завдання та обов'язки певного виду професійної діяльності, що в тому числі відповідає запитам сучасного суспільства. Загалом, слід відзначити, що саме заходи, здійснені на державному рівні, зробили можливими подальші зміни, на інших рівнях, у змісті освіти зокрема.

Здійснився перехід на кредитно-модульну систему оцінки знань студентів, створювалися інформаційні навчально-комп'ютерні комплекси та відповідно оснащені навчальні аудиторії з сучасними комп'ютерами підключеними до мережі Інтернет та Wi-Fi зонами.

Все це в подальшому дало можливість для впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій (ІКТ) у навчальний процес, що, своєю чергою, дозволило впровадити ряд новацій у процес підготовки фахівців, різних спеціальностей. Зокрема, це впровадження:

- навчальних курсів з комп'ютерним супроводом;
- електронних бібліотечних каталогів та пошукових систем;
- доступу до найбільшої в Європі освітньої і науково-дослідної мережі GEANT, а також до інших мереж;
- лабораторії для розробки і створення Електронних навчально-методичних посібників, відеолекцій;
- дистанційної освіти та ін. (Вінтюк, 2017: 374).

Паралельно відбувається і перерозподіл навчальних годин для удосконаленого вивчення навчальних курсів зокрема і професійного спрямування. На новий рівень розвитку вийшов рівень спілкування з іншими закладами вищої освіти зокрема закордонними, що у подальшому дало змогу для здійснення спільних наукових і освітніх проектів, пришвидшило запозичення та впровадження європейського і світового досвіду тощо.

Вагому роль починають відігравати освітні процеси, що інтегрують діяльність викладання і навчання, наставництва і засвоєння. У сукупності освітні процеси складають ту частину інтеграційної картини, в якій відображені аспекти освіти, що безпосередньо належать студентам. Відповідно інтеграційні процеси з освітніми процесами ведуть до розвитку самостійності студентів – оволодінню ними соціальним досвідом, який закладений у стандартах освіти (Бондарь, 2005: 124).

Необхідно також зазначити, що у створенні інтеграційної картини освіти використовується системний підхід. Власне, запропонована інтегрована картина є не що інше, як відкрита динамічна система існування, функціонування та розвитку освіти.

У дисциплінах професійного спрямування зокрема з курсу охорони праці у закладах вищої освіти основна увага акцентується на такому виді суспільних взаємозв'язків, як

виробничі відносини та узагальнюються правові, економічні, політичні, моральні, духовні, психологічні відносини.

Постійний розвиток науково-технічного прогресу та інноваційних технологій сучасного виробництва, що диктують нові небезпеки, зумовлюють необхідність удосконалення змісту профільюючих дисциплін.

Вагомою ланкою з оновлення змісту освіти й узгодження його із сучасними потребами, інтеграцією до європейського та світового освітніх просторів є:

- орієнтація навчальних програм на набуття ключових компетентностей, на створення ефективних механізмів їх запровадження та розвиток інтеграційних процесів у професійній освіті, які останнім часом посідають щораз важливіше місце, оскільки вони спрямовані на реалізацію нових освітніх ідеалів – формування цілісної системи знань і вмінь особистості, розвиток їх творчих здібностей та потенційних можливостей (Бокшиц, 2018: 223);

- розробка навчальних планів, в основу яких покладається не предметно-центрований підхід, а модульний. Його сутність полягає у тому, що основними структурними одиницями навчального плану підготовки майбутніх фахівців з охорони праці стають змістові професійно-орієнтовані модулі, засвоєння яких сприяє формуванню їх професійних компетентностей;

- зміна обсягу годин на викладання різних предметів, співвідношення годин для аудиторної та самостійної роботи при вивченні курсів професійного спрямування (охорони праці) тощо; – впроваджено нормативні та вибіркові навчальні дисципліни; – впроваджено спеціалізацію фахівців, для реалізації цього процесу обрано актуальні в наш час на ринку праці спеціальності; – відбувається постійне запозичення і впровадження прогресивного світового досвіду викладання, спрямованого на інтенсифікацію процесу підготовки фахівців;

- формування індивідуальних планів студентів, кейсів, комплексів завдань виробничого характеру, методики проведення різноманітних форм організації навчальної діяльності, а саме: лекційних занять, практикумів, лабораторних занять, семінарів, конференцій, самостійних,

індивідуальних робіт, консультацій, електронних версій навчально-методичного забезпечення, складання індивідуальних графіків студентів, навчальної, технологічної та педагогічної практик з охорони праці, індивідуальні і групові проекти, навчально-дослідницької діяльності, екскурсії тощо (Бокшиц, 2018: 222).

Необхідність розробки інтегрованих курсів викликана потребою подолати розрізненість знань, якими студенти не можуть оперувати, не знаходять їхнього застосування у своїй професійній діяльності. Науковий підхід та всебічне обґрунтування впровадження кожного нового інтегрованого курсу, аналіз його місця в системі освіти та взаємодії з іншими навчальними дисциплінами (інтегрованими та предметними), робить їх перспективними для вищої педагогічної освіти.

Відтак, програмні результати навчання майбутніх фахівців з охорони праці та їх інтегральна компетентність окреслює змогу розв'язувати складні фахові задачі та проблеми під час практичної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів проведення моніторингу, запобігання нещасним випадкам на виробництві, виникнення аварій, оцінювання їх можливих наслідків та механізмів ліквідування.

Вплив глобалізаційних та інтеграційних процесів здатні вирішити чисельні проблеми та завдання в освітній системі. В сучасній освіті, зокрема професійній, очевидним є те, що інтегроване навчання, як ніяке інше, закладає нові умови діяльності викладачів та студентів, є діючою моделлю активізації інтелектуальної діяльності та розвиваючих прийомів навчання. Інтеграція зобов'язує до використання різноманітних форм викладання, що має великий вплив на ефективність сприйняття студентами навчального матеріалу, вона стає для всіх її учасників: викладачів, студентів, адміністрації ЗВО співпраці та взаємодії, що допомагає разом просуватися до спільної мети.

До обов'язкового циклу дисциплін загальної підготовки навчання за освітньо-професійною програмою за спеціальністю 015. Професійна освіта (охорона праці) віднесено такі дисципліни: історія України, історія та культура

України, українська мова, загальна педагогіка. Історія педагогіки, інформатика та комп'ютерна техніка, вступ до спеціальності, методологія й методи науково-педагогічних досліджень, вікова та педагогічна психологія, фізика, філософія, креативні технології навчання та комунікативні процеси в педагогічній діяльності, безпека праці та її психологія, профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань, охорона праці в галузі, цивільний захист, новітні інформаційні технології.

До вибіркової частини загального циклу: історія науки і техніки, іноземна мова, прикладна валеологія, фізіологія та гігієна праці, хімія, економічна теорія, екологія, правознавство, дидактичні основи професійної освіти, етика і естетика.

До обов'язкового циклу дисциплін професійно-практичної підготовки – такі дисципліни, як: вища математика, теорія горіння та вибуху, безпека життєдіяльності, соціально-економічні основи охорони праці, інженерна і комп'ютерна графіка, основи електробезпеки, основи інженерно-педагогічної творчості, організація наглядової діяльності в галузі охорони праці, пожежна безпека виробництв, правила будови та безпечної експлуатації електроустановок споживачів, методи розрахунку захисних засобів, метрологія стандартизація та сертифікація, методика професійного навчання (основні технології навчання та дидактичне проектування), потенційно-небезпечні виробничі технології та їх ідентифікація, безпека експлуатації будівель та споруд, безпечна експлуатація інженерних систем і споруд, методологія наукового дослідження з охорони праці, методика викладання фахових дисциплін у ЗВО, єдність вимірювання, керування якістю організації наукового експерименту з охорони праці на підприємстві, професійна адаптація випускника ЗВО.

До вибіркової частини циклу дисциплін професійно-практичної підготовки: експертиза з охорони праці, розслідування, облік і аналіз нещасних випадків, професійних захворювань та аварій, технічна механіка рідин та газу, виробнича санітарія, захист у надзвичайних ситуаціях, безпека експлуатації виробничого устаткування приладів і пристроїв, методи технічної творчості.

Вплив глобалізаційних процесів та інтегрованого навчання на розвиток професійної освіти (охорони праці) у закладах вищої освіти дає можливість здійснювати особистісно зорієнтований підхід до навчання. Студент матиме змогу обирати «опорні» знання з різних дисциплін з максимальною орієнтацією на суб'єктивний досвід, що склався в нього під впливом, як попереднього навчання, так і більш широкої взаємодії з навколишньою дійсністю (Бокшиц, 2018: 223).

Необхідно констатувати, що детальний розгляд та аналіз впливу сучасних змін, а саме глобалізаційних та інтеграційних процесів змісту освіти на процес розвитку професійної освіти (охорони праці) потребує окремого, детального розгляду.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, проведене нами дослідження дає підстави зробити наступні висновки.

Вплив глобалізаційних та інтеграційних процесів на систему освіти нашої країни зумовлені процесами, що відбуваються у сучасному сьогоденні та суспільстві і які мають об'єктивний і закономірний характер, оскільки відображають тенденції суспільного розвитку.

Вплив освітніх реформ на зміст професійної підготовки (охорони праці) фахівців у закладах вищої освіти проявляється у здійсненні змін, що спрямовані на зміни наявної системи освіти зокрема вищої і, таким чином, сприяють її адаптації до запитів сучасного сьогодення та мобільності світових вимог.

Дія процесів у вищій освіті на зміст професійної освіти та підготовки майбутніх фахівців з охорони праці відбувається у різних напрямках, передусім: впровадження ІКТ у навчальний процес; наближення до світових освітніх стандартів: навчальних курсів, програм, підручників, задіяння і поширення нетрадиційних форм навчання, проведення занять, запозичення досвіду тощо. В подальшому майбутньому передбачено здійснити детальний аналіз глобалізаційних та інтеграційних процесів на систему вищої освіти; змін у змісті освіти з позицій їхнього впливу на розвиток професійної освіти (охорони праці) і процес підготовки майбутніх фахівців з охорони праці.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Астахова В. Експеримент із запровадженням безперервної освіти. Київ: Вища школа, 2010. С. 5-13.
2. Балабанова Н. Суспільство знань та інновацій: шлях до майбутнього України. Київ: Арістей, 2005. 104 с.
3. Bokshits O.M. Integration approach in the formation of professional competence of future specialists in safety protection in higher education establishments: наук. Журнал. Херсон: Молодий вчений, 2018. 336 с.
4. Бондарь В.І. Дидактика. Київ, Либідь, 2005. 264 с.
5. Вінтюк Ю.В. Вплив глобалізаційних та інтеграційних процесів у суспільстві на зміст підготовки майбутніх психологів. «Молодий вчений» 2017. 743 с.
6. Волкова Н. П. Педагогіка: навч. посіб. Вид. 4-те., Київ, 2012. 616 с.
7. Гончаренко С.У., Клит Я. Загальнотеоретичні інтеграції природничо-наукових і методичних знань студентів. Київ, 1997. Київ.
8. Законодавство України «Про Національну доктрину розвитку освіти» від 17 квітня 2002 р. № 347. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002> (дата звернення 15.02.2020).
9. Зінченко В. В. Соціосистемна глобалізація вищої освіти: тенденції, наслідки, перспективи. 2015. С. 127-137.
10. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / за ред. В.Г. Кременя. Київ: Педагогічна думка, 2016. 448 с.
11. Ничкало Н.Г. Розвиток професійної освіти в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів: монографія. Київ, 2014. 125 с.
12. Скотна Н. Сутність глобалізації та її вплив на розвиток вищої освіти в Україні: 36-к наук. праць. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2013. 190 с.

REFERENCES

1. Astakhova, V. (2010). Eksperyment iz zaprovadzhenniam bezperervnoi osvity [Experiment with the introduction of continuous education]: *Vyshcha shkola*, 2, 5-13 [in Ukrainian].

2. Balabanova, N. (2005). *Suspilstvo znan ta innovatsii: shliakh do maibutnoho Ukrainy* [Knowledge and Innovation Society: The Road to Ukraine's Future] Kyiv: Aristei [in Ukrainian].

3. Bokshits, O.M. (2018). Integration approach in the formation of professional competence of future specialists in safety protection in higher education establishments: [Integration approach in the formation of professional competence of future specialists in safety protection in higher education establishments] *nauk. Zhurnal. Molody vchenyi*, 11 (63), 222-224 [in Ukrainian].

4. Bondar, V.I. (2005). *Dydaktyka*. [Didactics]. Kyiv, Lybid [in Ukrainian].

5. Vintiuk, Yu.V. (2017). Vplyv hlobalizatsiinykh ta intehratsiinykh protsesiv u suspilstvi na zmist pidhotovky maibutnikh psykholohiv [The impact of globalization and integration processes in society on the content of training of future psychologists]: *nauk. Zhurnal. «Molody vchenyi»* 1 (41), 372-375 [in Ukrainian].

6. Volkova, N. P. (2012). *Pedahohika* [Pedagogy]: *navch. posib.* Vyd. 4-te. [Pedagogy: Tutorial], 616 [in Ukrainian].

7. Honcharenko, S.U., Klyt Ya. (1997). *Zahalnoteoretychni intehratsii pryrodnycho-naukovykh i metodychnykh znan studentiv* [General theoretical integrations of students' natural science and methodological knowledge], Kyiv [in Ukrainian].

8. *Zakonodavstvo Ukrainy «Pro Natsionalnu doktrynu rozvytku osvity» vid 17 kvitnia 2002 r. № 347* [Legislation of Ukraine «On the National Doctrine of Educational Development» of April 17, 2002 No. 347]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002> (data zvernennia 15. 02.2020).

9. Zinchenko, V. V. (2015). Sotsiosystemna hlobalizatsiia vyshchoi osvity: tendentsii, naslidky, perspektyvy [Sotsiosystemna globalization of higher education trends. consequences, prospects]. *Osvitolohichniy dyskurs* 3(11), 127-137 [in Ukrainian].

10. *Natsionalna dopovid pro stan i perspektyvy rozvytku osvity v Ukraini (2016)* / za red. V.H. Kremenia [National report on the state and prospects of development of education in Ukraine / ed V.H. Kremenia] Kyiv: Pedahohichna dumka, 448 [in Ukrainian].

11. Nychkalo, N.H. (2014). *Rozvytok profesiinoi osvity v umovakh hlobalizatsiinykh ta intehratsiinykh protsesiv*

[Development of vocational education in the context of globalization and integration processes]: monografia. Kyiv, 125 [in Ukrainian].

12. Skotna, N. (2013). *Sutnist hlobalizatsii ta yii vplyv na rozvytok vyshchoi osvity v Ukraini: Zb-k nauk. prats.* [The essence of globalization and its impact on the development of higher education in Ukraine]: Drohobych: Redaktsiino-vydavnychy viddil DDPU imeni Ivana Franka., 190 [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

Стрімкий розвиток глобалізаційних та інтеграційних процесів сучасності породжує нові виклики в усіх сферах життєдіяльності суспільства і зокрема – в освітній сфері.

В усіх цивілізованих країнах здійснюється інтенсивний пошук нових моделей розвитку освіти, нетрадиційних підходів до їх впровадження на основі інформаційних і телекомунікаційних технологій.

У статті досліджено вплив глобалізаційних та інтеграційних процесів на систему освіти, зокрема, на розвиток професійної освіти (охорону праці) у закладах вищої освіти (ЗВО). Обґрунтовані необхідність та обов'язковість вивчення дисциплін професійного спрямування (охорони праці) під час підготовки студентів у закладах вищої освіти. Обґрунтовано необхідність включення у навчальні плани усіх спеціальностей ЗВО України дисциплін з охорони праці (на це вказують діючі розпорядчі та нормативні документи). Проаналізовано перспективи професійної освіти з охорони праці, модернізації її змісту у відповідності до нагальних потреб з безпеки сучасного суспільства. Акцентовано увагу на необхідності змін у підходах до викладання дисциплін з охорони праці у майбутній професійній діяльності студента.

Проведено огляд наукових літературних джерел на обрану тему. Охарактеризовано думки фахівців стосовно впливу процесів інтеграції та глобалізації на вітчизняну систему освіти. Розглянуто вплив освітніх реформ на зміст підготовки фахівців у закладах вищої освіти. Зроблено висновки та означено перспективи подальших досліджень у даному напрямку.

Дисципліни з курсу охорони праці є важливими нормативними дисциплінами циклу підготовки майбутнього педагога в цілому, та фахівця з професійної підготовки, зокрема. Вони вивчаються з метою формування у майбутніх фахівців із вищою освітою необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня знань і вмій із правових та організаційних питань охорони праці, основ фізіології, гігієни праці, виробничої санітарії, безпеки процесів праці та пожежної безпеки, визначеного відповідними державними стандартами освіти.

Ключові слова: глобалізація, інтеграція, процеси, розвиток, професійна освіта, охорона праці, фахівці, заклад вищої освіти.

АННОТАЦІЯ

Стремительное развитие глобализационных и интеграционных процессов современности порождает новые вызовы во всех сферах жизнедеятельности общества и в частности - в сфере образования.

Во всех цивилизованных странах осуществляется интенсивный поиск новых моделей развития образования, нетрадиционных подходов к их внедрению на основе информационных и телекоммуникационных технологий.

В статье исследовано влияние глобализационных и интеграционных процессов на систему образования, в частности, на развитие профессионального образования (охрана труда) в учреждениях высшего образования (УВО). Обоснованы необходимость и обязательность изучения дисциплин профессионального направления (охраны труда) при подготовке студентов в УВО. Обоснована необходимость включения в учебные планы всех специальностей УВО Украины дисциплин по охране труда (на это указывают действующие распорядительные и нормативные документы). Проанализированы перспективы профессионального образования по охране труда, модернизации ее содержания в соответствии с насущными проблемами по безопасности современного общества. Акцентировано внимание на необходимости изменений в подходах к преподаванию

дисциплін по охороне труда в будущей профессиональной деятельности студента.

Проведен обзор научных литературных источников на выбранную тему. Охарактеризованы мнения специалистов относительно влияния процессов интеграции и глобализации на отечественную систему образования. Рассмотрено влияние образовательных реформ на содержание подготовки специалистов в учреждениях высшего образования. Сделаны выводы и намечены перспективы дальнейших исследований в данном направлении.

Дисциплины курса охраны труда являются важными нормативными дисциплинами цикла подготовки будущего педагога в целом, и специалиста по профессиональной подготовке, в частности. Они изучаются с целью формирования у будущих специалистов с высшим образованием необходимого в их дальнейшей профессиональной деятельности уровня знаний и умений по правовым и организационным вопросам охраны труда, основ физиологии, гигиены труда, производственной санитарии, безопасности процессов труда и пожарной безопасности, определенного соответствующими государственными стандартами образования.

Ключевые слова: *глобализация, интеграция, процессы, развитие, профессиональное образование, охрана труда, специалисты, учреждение высшего образования.*